

Prièa o neokulturi

13. Ožujak 2007.

Proèitajte "Prièu o NeoKulturi" - tekst pripremljen za promociju knjige "JEDNO SVJETLO, MNOGO DUŠA", na osnovi kojeg æe nastati izložbe umjetnièkih radova. Promocija knjige i neokulture može se održati bilo gdje, ali pod uvjetom da skupina umjetnika s tog podruèja svojim radovima (slike, skulpture ili bilo što drugo) ilustriraju Prièu o neokulturi. Buduæi da je stvaralaštvo jedna od osnovnih postavki neokulture, ovakav naèin ne najbolji da se primjerom pokaže njezin duh i mogućnosti.

PRIÈA O NEOKULTURI

TKO JE POGRIJEŠIO: ÈOVJEK ILI CIVILIZACIJA?

1

Povijest civilizacije je povijest ratova. Prisjetite se kako ste uèili povijest, od rata do rata – ostalo je bila praznina koja gotovo nije vrijedna spomena.

Umjetnièka djela velikim dijelom posveæena su i motivirana ratovima, nasiljem i drugim izrazima osvajaèkog svjetonazora. Da nije ljubavi, umjetnost civilizacije bila bi u potpunosti posveæena nasilju.

2

Sam nastanak i uzdizanje èovjeka iz okruženja drugih životinja povezuje se s otkriæem oružja. Suvremena umjetnièka djela prikazuju nam to na naèin koji u nama budi ponos – postali smo ono što jesmo jer smo nauèili ubijati i braniti se.

3

Suvremeni svijet je ispunjen nasiljem i prijetnjama uništenjem svemu što nije ljudsko. U posljednje vrijeme postaje jasno da su se te prijetnje okrenule protiv samog èovjeka – ratovi, glad, ekološke katastrofe, politièki i socijalni nemiri. Još uvijek nadamo spasu, iako uglavnom slježemo ramenima smatrajuæi da je u prirodi èovjeka da bude takav.

4

No, da li je to tako? Da li je prièa o èovjeku doista prièa o nasilniku i grabežljivcu? Da li je prièa o ljudskoj civilizaciji prièa o krvi i osvajanju?

Posljednjih nekoliko tisuæa godina doista jeste. Ali, što biste rekli kad bi vam netko isprièao drugaèiju povijest od one koju ste uèili u školi? Da li biste mislili isto o èovjekovoj prirodi kad bi povjesni dokazi odjednom pokazali da je on sposoban tisuæama godina živjeti u miru?

Kad bi netko dokazao da prvobitni razlog i motiv èovjekova razvoja te njegova otkrivanja znanja, kulture i civilizacije uopæe nije nasilje, osvajanje ili obrana, da li bi vaša svjetonazor ostao isti? Kad bi se pokazalo da je glavni pokretaè èovjekova razvoja bila brižnost, ljubav, ljepota, užitivanje i istraživanje – kakva bi bila vaša reakcija?

5

Prije nego krenete dalje, razmislite o svojim stavovima prema èovjeku i njegovoj civilizaciji. Jako je važno da osvjestite svoje stavove.

Kad pomislite: èovjeèanstvo, da li pomislite na sretnu vrstu svjesnih i inteligentih biæa koja skladno žive svoj život u zajednici života, ili s gorèinom odmahnete rukom, bez ikakve nade da æe život ljudskih biæa ikada biti bez nasilja, patnje i rata?

6

Usprkos stavu prosjeènog èovjeka koji iz osobnog iskustva iskreno daje negativan odgovor, ponudit æemo vam nešto drugo: istinu o èovjeku i njegovoj naravi. Bit æe to istina o drugaèijoj povijesti od one kojoj su nas poduèavali. Takoðer, bit æe to istina o èovjekovoj uroðenoj sposobnosti da živi u miru. Važno je zapamtiti da ta istina nije zasnovana na priželjkivanju, a niti na uvjerenju da èovjek može postati bolji. Ne nudimo vam filozofiju ili religijsku odnosno duhovnu nadu. Èovjek je dobar takav kakav jest. Ne mora se popraviti ili promijeniti. Stvoren je savršen.

7

Ali, ako je to tako, primijetit æete, što je onda pogrešno? Zašto je naša civilizacija takva kakva jeste? Zašto su ljudi tako agresivni i nasilni? Zašto iskorištavaju jedni druge, zašto se ubijaju? Zašto smo ugrozili život svih drugih na ovom planetu a i vlastiti opstanak? Zar to nije dokaz o tome da je nešto pogrešno u èovjeku?

Naš odgovor: nešto je pogrešno u našoj civilizaciji, a ne u èovjeku! Zapazite ovu važnu razliku jer se u njoj nalaze odgovori na mnoga pitanja, a takoðer i moguæe rješenje svih naših sadašnjih problema.

RAZVOJ ÈOVJEKA, KULTURE I CIVILIZACIJE

8

Biološki i fiziološki ustroj èovjeka ne ukazuje na grabežljivca. Ne posjedujemo ni jedno fiziološko obilježje zvijeri (oènjaci, kandže, bilo kakav dio tijela koji primarno služi za ubijanje) niti je naš probavni sustav nalik onome u mesoždera. Fiziološki, èovjek je bobojed ili plodojed, a zbog potrebe za preživljavanjem postao je svejed. Njegovi su se prsti razvili kao najvažniji dio probavnog sustava – bili su potrebni za otvaranje oraha, sjemenki i jedenje sitnih plodova. Upravo su mu ti prsti kasnije omogućili uporabu oruða te tako utjecali na njegov intelektualni razvoj. Ukazujemo na èinjenicu da prvi impuls u stvaranju svijesti i inteligencije nije bio impuls agresije, niti je agresija na bilo koji naèin utkana u fiziološku strukturu ljudskih biæa.

9

Prvi izum kojeg su ljudi ikada izmislili, prvo pomagalo koje su koristili osim svojega tijela nije bilo oružje. Suvremena nas znanstvena paradigma želi uvjeriti u to potpomognuta mitom o agresivnoj prirodi èovjeka. Međutim, sasvim je jasno da je prije bilo kakvog oružja èovjek koristio posude za nošenje vode i hrane. Prvo èudo tehnologije – posudu za nošenje – izmislile su žene donoseæi svojoj djeci ono što im je bio potrebno. Još i dan danas je “kalež” simbol davanja u mnogim mitologijama koje govore o “utopijskoj” potrazi èovjeèanstva za svojim izvorima.

10

Brižnost, njegovanje i ljubav bili su prvi pokretaèi napretka znanosti i tehnologije. Kasnije se taj razvoj oèitovao u vještini gradnje, stvaranju naselja, navodnjavanju, umjetnosti i drugim èudima davnine kojima se još dan danas divimo.

I tako dolazimo do pitanja civilizacije. Zašto su se ljudi koji su stotinama tisuæa godina živjeli kao nomadi i sakupljaèi ikad okupili u prvi grad? Zašto su stvorili prvu kulturu i civilizaciju? Da li ih je na to natjerala neka ugroza izvana? Možda su bili u opasnosti, pa su se željeli braniti? Izdvojena plemena su bila ranjiva, pa je logièno da su se udružila poradi obrane. Tako su nas uèili, tako smo to zapamtili, pa mora da je takva i istina.

11

Pogrešno! Drevne kulture i prvobitni gradovi uopæe nemaju nikakve veze s ratovima i nasiljem. Štoviše, u vrijeme kad su nastajali tih pojmova uopæe nije ni bilo. Tijekom razdoblja neolita (10000 – 3000 prije nove ere) na tlu Stare Europe postojali su veliki gradovi bez ikakvih znakova ratne mašinerije: nije bilo utvrda, opadnih zidova, oružja ili umjetnosti koja opisuju rat. Dobro dokumentirana arheološka istraživanja govore

o tome da su na tlu Stare Europe ljudi živjeli mnogo tisuæa godina bez rata.

12

Slièno je i u “novom svijetu”. U Peru-u je otkriven drevni grad Caral, star gotovo 5000 godina. Uz mnoge sliènosti s drevnim civilizacijama Europe i Azije, njegova znamenitost je u tome što na njegovom mjestu nije bilo naselja u kasnijim razdobljima. Radi se o “majèinskom gradu” kako ga zovu arheolozi – èistom, izvornom primjeru prvobitne ljudske civilizacije. Taj je grad donio šok i udarac postojeæoj povjesnoj paradigmi: nema znakova ratova ni nasilja tijekom tisuæu godina povijesti toga grada! Prvobitni gradovi i prva kultura èovjeka nije nastajala motivirana ni obranom ni osvajanjem. Mir je oduvijek bio osnovna znaèajka ljudskih biæa.

13

Gledano na taj naèin, prièa o povijesti èovjeka i njegove civilizacije izgleda sasvim drugaèije nego što su nas uèili: razvili smo se iz potrebe da njegujemo i hranimo život. Zbog toga smo poèeli koristiti svoje moždane potencijale. Izmislili smo razna tehnološka pomagala da bi nam bilo lakše uzgajati hranu, živjeti zajedno, stvarati umjetnièka dijela, istraživati prirodu, onu vidljivu i onu nevidljivu. Izgradili smo gradove i monumentalne graðevine da bismo slavili duhovnu stvarnost i prvobitna naèela. Dijelili smo radost, stvaralaèku snagu i užívanje i na tim smo temeljima izgradili civilizaciju i kulturu.

14

Istinsko nasljeðe ljudskih biæa je kultura zasnovana na zajedništvu, toleranciji, suradnji, razumijevanju, radosti i užívanju. To je tradicija naših najranijih predaka – majki i oèeva ljudske rase. Meðutim, mi nismo svjesni te tradicije. Odvojili smo se od nje do te mjere da smo uopæe zaboravili na njeno postojanje.

Što se dogodilo? Zašto je naša civilizacija takva kakva jest?

POVIJEST POBJEDNIKA

15

Povijest pišu pobjednici. A pobjeda nakon koje je napisana naša povijest stara je gotovo pet tisuæa godina. U razdoblju od jedne do dvije tisuæe godina (od 4000 do 2000 godine prije naše ere) gotovo svugdje na planetu dogodilo se nešto do tada neviðeno. Pojavila su se plemena koja su, ugroæena klimatskim promjenama i gubitkom hrane, prihvatila osvajaèki svjetonazor. Pojavili su se ratnici! U Staroj Europi zovemo ih Kurgani, u Indiji Ariji, a zapravo se radi o mnogobrojnim plemenima koja su uništila ili asimilirala domicilne miroljubive neolitske kulture.

16

Bio je to prvi rat – rat svih ratova; rat koji još i danas traje, iako protivnika više nema. Naime, prije tog razdoblja ratova nije bilo, a prvobitna i prirodna ljudska kultura bila je uglavnom uništena. U tom trenutku poèela je naša civilizacija. Mi smo potomci osvajaèa i ratnika; potomci pobjednika koji napisali svoju vlastitu inaèicu povijesti. Ta “povijest” ka¼e da prije naše civilizacije nije bilo nièeg vrijednog i govori o ratu kao pokretaèkoj sili razvoja. Izrasla na tim korjenima, mo¼e li naša civilizacija biti drugaèija nego što jest?

17

“Rat kao pokretaèka sila razvoja” mo¼da je istinit za našu civilizaciju, ali ne i za razvoj kulture èovjeèanstva kao takve. Današnjem èovjeku teško je prihvatiti da mu je svjetonazor zasnovan na povijesti koju su ispisali pobjednici, a ne na istini. Taj svjetonazor govori o razvoju èije je vrhunac upravo sada, u našoj civilizaciji. Meðutim, u društvenom i kulturnom smislu, naša je civilizacija mnogo primitivnija od prvobitnih ljudskih kultura.

18

Dokazi za to su izneseni: agresivna civilizacija ratnika i osvajača stvorila je patnju u najvećem broju pripadnika svoje vlastite vrste i gotovo je sigurno da vodi u propast čitav planet. Postoje i arheološki dokazi da su osvajači najčešće bili primitivniji od miroljubivih kultura koje su potisnuli. Primjerice, U Hrvatskoj, u arheološkom nalazištu Vela Spilja na Korčuli postoje jasni znakovi da je umjetnost i vještina neolitske kulture bila daleko profinjenija nego umjetnost dolazećih kurganskih plemena. Nazadak je očišćen. Ali, osvajači su imali oružje, a pripadnici izvornih ljudskih kultura nisu. Nije bilo sumnje o pobjedniku koji će ispisati povijest na svoj način.

19

Jednom kad je izvor zaboravljen i kad na planetu nije ostalo gotovo ni jedne značajnije izvorne ljudske kulture, povijest pobjednika tvrdi da je jedina moguća pa čak i najbolja moguća, bez obzira na strane posljedice njenog djelovanja. Vedska, Grčka, Rimska civilizacija – sve su to kameni temeljci naše životne filozofije, posebice ova posljednja. One su iznjedrile našu znanost, to je istina, ali i dominatorski društveni sustav koji stvara patnju i ogromne razlike između ljudi. Doslovni kastički sustavi i ropstvo, danas su pretvoreni u društvene slojove, ekonomsko ropstvo, potrošački mentalitet i nemilosrdno iskorištavanje prirodnih izvora.

20

Kao vrhunac licemjerja, naša civilizacija se diče duhovnošću i religijom koja odvaja čovjeka od njegovog prirodnog prava na radost i uživanje. Štoviše, naše religije uporno tvrde da je naša civilizacija u čovjeku, da ga se mora popraviti. Na taj način stvaraju osjećaj krivnje, osuđuju prirodne porive i proglašavaju ih grijehom. Sputani i zbunjeni pripadnik naše civilizacije prividno teži našem uzvišenom i boljem, dok mu svakodnevni postupci slijede filozofiju rimskih imperatora i osvajača, robovlasnika i iskorištavatelja.

21

Religije i duhovne škole smještaju izlaz u vanjske područje, druge dimenzije i nebeske sfere koje su naravno nedostupne svakodnevnicima te su predmet jedino slijepe vjere. Kontrola je potpuna: materijalna ovisnost, društvena potlačenost, ideološka indoktriniranost, rascjep između duha i tijela te uvjerenje u povijest pobjednika čine svoje. Naša civilizacija je stvorila agresivni obrambeni mehanizam protiv unutrašnjeg raskola. Gotovo da nema nikog tko bi uopće mogao vidjeti kroz tu obmanu, sagledati laž ovakvog stanja i ponuditi bilo kakvo stvarno rješenje. Duhovne škole, religije i društveni pokreti uglavnom iz naizgled dobre namjere potiču takvo stanje, bez shvaćanja da su zarobljeni u začarani krug iz kojeg nema izlaza.

NEOKULTURA

22

Izraz "neokultura" može se shvatiti kao složenica od "neolitik" i "kultura", dok istodobno ukazuje na "novu kulturu". Shvaćajući izvor problema današnje i čineći od izvorne ljudske kulture, neokultura obuhvaća sve one postupke, misli i spoznaje koje nadilaze paradigmatičnu "pobjedničku" i vraća civilizaciju čovjeku. Nije moguće vratiti se u prošlost, kada je izvorna tradicija ljudske kulture neometano cvjetala širom naše planeta. Međutim, moguće je učiti od te prošlosti. Neokultura je još uvijek neispričana priča. Ispričat ćemo je svi zajedno, osvjetliti i jednousmjereni prema želji da ne dopustimo jednom načinu života, jednoj civilizaciji da uzurpira pridjev "ljudskoga" samo zato jer je bila ratnička i osvajačka, te ispisala žalosnih nekoliko tisuća godina naše povijesti.

23

Zamisao o neokulturi temelji se na povijesnim i arheološkim spoznajama o civilizaciji Stare Europe. Ona se protezala na području od današnje Slovačke i Češke, pa preko Balkanskih zemalja, Rumunjske, Bugarske, i Ukrajine, pa do Grčke i velikog dijela Turske, a zapravo je činila cjelinu s drugim neolitskim kulturama na području srednjeg i dalekog istoka (presumerske civilizacije i prevedske, takozvane Sarasvati kulture). U Hrvatskoj postoje brojni tragovi te civilizacije, kao što su primjerice nalazi u Danilu, Smilčiću, Hvaru, Korčuli i drugim mjestima.

Evo koje zapanjujuće značajke su krasile izvornu tradiciju i kulturu čovjeka:

- ne postojanje bilo kakvih znakova nasilja ili kriminala
- ne postojanje zamisli o sukobu naroda u obliku rata
- društvena ravnopravnost (nepostojanje sukoba bogatih i siromašnih)
- upravljanje društvom na nehijerarhijski način
- potpuna ravnopravnost spolova uz uvažavanje njihove posebnosti
- ekološka osvještavanje
- duhovna i religiozna tolerancija (uz pretežito uvažavanje ženskog stvaralačkog načela)

24

Nada koju ova spoznaja budi je sljedeća: ukoliko agresivnost nije u osnovi ljudske naravi i ukoliko je èovječanstvo jednom moglo živjeti bez ratova, onda se to svakako može ostvariti i u sadašnjosti! Današnji društveni pokreti koji teže zamijeni obrasca prevlasti obrascem suradnje, u potpunosti su sukladni s neokulturom. Međutim, potrebno je promijeniti načela po kojima živimo i tu promjenu primijeniti u praksi.

25

Neokultura je zasnovana na slobodi izbora načina života. Osnovno načelo neokulture kaže da ne postoji jedan način života koji je najbolji, već se ti načini mogu mijenjati zavisno od situacije i okolnosti. To znači da ni jedan narod ili zajednica ne osjeća nikakvu sklonost tome da proširi svoj način života na druge.

26

Neokultura podrazumijeva život ljudi u ravnoteži s ostalim živim i neživim svijetom. To znači da ne postoji nikakva sklonost širenju, odnosno povećanju broja ljudi. Broj ljudi koji živi na nekom području, a to globalno znači i na cijelom planetu, određen je ekološkom ravnotežom i postignut je već u davnim vremenima, mnogo prije dolaska suvremene civilizacije.

27

Neokultura podrazumijeva izravno duhovno iskustvo stvarnosti, a ne posredni tvo vjere, proroka ili središnjeg autoriteta. Također, ona zatvara lažni procjep između duha i tijela, dozvoljavajući tijelu da bude ono što jest: vrhunsko duhovno iskustvo! U tom smislu se može reći da je osnova duhovnosti neokulture iskustvo potpunog zajedništva. To je iskustvo u kojem prestaje prevlast individualnosti zbog doživljaja zajedničkog izvora svega postojećeg. To iskustvo mora obuhvaćati i tijelo, a njegova posljedica je sposobnost mirnog suživota u davanju i podršci.

28

U neokulturalne aktivnosti u najvećoj se mjeri ubrajaju zajedničke proslave, umjetničko stvaranje, ples, istraživanje životnih radosti, istraživanje i skupljanje znanja o vidljivim i skrivenim vidovima prirode, te uživanje u prirodni i ljepotama ovoga svijeta. Prirodni ritmovi i ciklusi izravan su povod za neokulturalno slavlje.

29

Svaka trajna hijerarhija, bilo u duhovnom bilo u društvenom smislu, strana je neokulturi. Organiziranje ljudskog društva treba biti spontano, zasnovano na manjim ekonomski samodostatnim zajednicama. To je ujedno i jedini vanjski znak društvene organizacije kojeg podržava neokultura.

30

Bilo kakva podjela, diskriminacija te razlike zbog vanjskih znakova tjelesnosti, osobnosti, spola, rase pa èak i vrste, potpuno je suprotno duhu neokulture. Zajedništvo života je prvenstveno naèelo koje se u praksi provodi stalno i bez izuzetaka.

31

Neokultura prepoznaje mnogostruku tahnahnost ljudskih osjeæaja te podržava više oblika ljubavnih i životnih odnosa. Kao i u drugim područjima života i u ovom ne postoji jedan jedini obrazac po kojem ljudi uređuju svoj život. Umjesto braènih i obiteljskih zajednica koje se smatraju jednim od mogućih oblika udruživanja, neokultura preporučuje šire i prilagodljivije “životne zajednice” koje ne podržavaju autoritativnu i krutu osvajaèku psihologiju.

32

Neokultura podrazumijeva unutarnje zajedništvo prema interesima i sklonostima, a ne prema krvnom srodstvu. Neokultura prihvaæa životne zajednice koje nisu zasnovane na biologiji. Najdublji odnosi među ljudima stvaraju se prema izboru, bez obzira na srodstvo i genetiku.

33

Neokultura je, po uzoru na spoznaje o izvornim civilizacijama èovjeèanstva, u svojoj strukturi jednostavna i zasnovana na slobodi. Nju ne mora opisivati mnoštvo naèela niti se iz njih mogu izgrađivati složeni sustavi. Neokultura je prièa koja se prièa uvijek iznova – kao ljudski život i to onaj prirodni, bez previše pravila, a opet savršen u svojoj jednostavnosti.

34

S druge strane, upravo taj život sam po sebi stvara raznolikosti. Svaka neokulturalna zajednica bit æe različita od bilo koje druge. Vjerojatno æe biti zasnovana na drukèijoj organizaciji života. Duhovna iskustva i stvaralaštvo æe biti drugaèiji, a okolina u kojoj æe se nalaziti æe dati svoj doprinos raznolikosti neokulture u praksi. Na poslijetku, svaku zajednicu èine različiti ljudi, pa je stoga prirodno da i ona sama bude jedinstvena.

35

Ipak, ono malo naèela na kojima se neokultura zasniva suprotno je naèinu na koji ljudi danas žive. Promjena naèina života zahtijeva preispitivanje svojih stavova. Zbog toga, ako želimo iziæi iz zaèaranog kruga nametnutog poviješæu i ideologijom pobjednika osvajaèa, pristupit æemo svim vidovima života. Najprije æemo prihvatiti istinu da je narav èovjeka stvaralaèka i istraživaèka, a ne agresivna i grabežljiva. Ovo potonje je rezultat našeg svjetonazora.

36

Ljudi mogu živjeti drugaèije, kao što su živjeli nekada. Ukoliko se slažete s tim i želite doprinjeti širenju ovih zamisli, te tako pružiti podršku pozitivnoj preobrazbi našege svijeta i sprijeèiti tragedije koje su izravni rezultat djelovanja naše civilizacije, izrazite se stvaralaèki! Uèinite neokulturu dijelom svoga života. Opišite ju, oslikajte ju ili odsvirajte. Međutim, prije svega razmislite možete li svoj vlastiti život pretvoriti u izraz i primjer izvorne tradicije èovjeèanstva. Neokulturalni naèin života je naša šansa da primjerom pokažemo da se može drugaèije i da postojeæi naèin života nije naša sudbina, veæ splet nesretnih okolnosti.

37

Oživite neokulturu u svom srcu i umu – oživite ju u svom životu, onako kako su to èinili ljudi od pamtivjeka, od same zore svog postojanja. Ako smo i morali proæi kroz razdoblje osvajaèkog i iskorištavalaèkog svjetonazora, sada je vrijeme da se vratimo svojim izvorima – suradnji, miru, stvaralaèkoj duhovnosti i djelovanju unutar zajednice života.